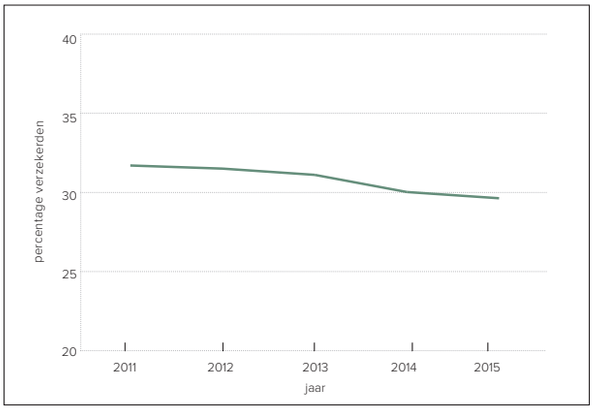

Steeds minder agrariërs verzekeren zich tegen **arbeidsongeschiktheid**

Te vaak nog denken melkveehouders: ‘Arbeidsongeschiktheid, dat overkomt mij niet’. Dat zeggen specialisten uit het verzekeringswezen. Ze roepen melkveehouders op om in elk geval goed na te denken over de vraag wat te doen bij arbeidsongeschiktheid. Het draait altijd om maatwerk en een blik op de korte en de lange termijn.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

Het aantal agrariërs met een aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering daalt. Deze zomer maakte het CBS bekend dat minder dan dertig procent van de zelfstandigen in de landbouw zichzelf verzekert tegen arbeidsongeschiktheid (figuur 1). Zes jaar geleden lag dat percentage enkele procenten hoger. Zelfstandigen in andere sectoren zijn gemiddeld nog minder vaak verzekerd; van alle zelfstandigen in Nederland is minder dan twintig procent verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid.

Figuur 1 – Percentage zelfstandige landbouwers met een arbeidsongeschiktheidsverzekering (bron: CBS)

Eigen broek ophouden

Het CBS splitst de cijfers binnen de landbouwsector niet verder op. Het aandeel melkveehouders met een arbeidsongeschiktheidsverzekering (aov) is daarom niet exact bekend. Verzekeringsmaatschappijen sorteren de landbouwgetallen evenmin. Specialisten uit het verzekeringswezen schatten de deelname onder melkveehouders wel hoger in. ‘In mijn klantenportefeuille heeft veertig tot vijftig procent een aov. Als ondernemer moet je nu eenmaal je eigen broek ophouden als jou iets overkomt’, vertelt Jan Veth, verzekeringsadviseur bij Univé Leksprong. Veth adviseert ondernemers om hun financiële positie te laten doorlichten door een adviseur, om zo te bepalen of een aov zinvol is. ‘Jonge agrariërs met een hoge schuld die kort geleden het bedrijf hebben overgenomen, raad ik zeker aan om zich te verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid. Maar er zijn ook veehouders die vrij zijn van schuld, een buffer hebben op de bank en tegen een leeftijd aanlopen van zestig jaar. Voor deze categorie is een verzekering tegen arbeidsongeschiktheid minder nuttig.’
Aart van Wolfswinkel is aov-deskundige voor Interpolis. Ook hij schat het aandeel melkveehouders met een aov op fiftyfifty. De basale reden om te kiezen voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering is zekerheid van inkomen. De groep die ervan afziet zich te verzekeren, vindt doorgaans de premie te hoog. ‘Het overkomt mij toch niet’, wordt volgens Van Wolfswinkel nog te vaak geroepen. ‘Het boerenwerk is fysiek vrij zwaar, het blijft veel tilwerk, hoewel dat door automatisering wel minder wordt.’
Bovendien is de premie zeer variabel (tabel 1) en afhankelijk van de leeftijd van de ondernemer, het gedekte inkomen, het eigen risico en de einddatum van de uitkering. ‘Elke ondernemer kan zijn premie op onze website berekenen. De premie is fiscaal aftrekbaar, maar je praat al snel over bedragen van twee- tot driehonderd euro per maand.’

Verzekeren met een broodfonds

Zelfstandigen die de premie van een aov te hoog vinden, hebben een alternatief in een broodfonds. Het broodfonds is een collectief van ondernemers en bestaat inmiddels elf jaar. Biba Schoenmaker is een van de oprichters. ‘Het broodfonds is op dezelfde manier ontstaan als tweehonderd jaar geleden de eerste verzekeringsmaatschappijen. Toen vormden boeren een collectief om zich in te dekken tegen hooibroei. Als er een boerderij vlam vatte, legden andere boeren geld in voor het herstel.’
Er bestaan inmiddels driehonderd broodfondsen en meer dan dertienduizend ondernemers die meedoen. Een broodfonds telt twintig tot vijftig deelnemers. Elke deelnemer is vrij in het bedrag dat hij inlegt. Hoe hoger de inleg, des te hoger de uitkering bij arbeidsongeschiktheid (tabel 2). Het geld stort een ondernemer op een eigen broodfondsrekening. Schoenmaker: ‘Als er iemand uitvalt, meldt hij zich bij ons bestuur. Wij keren de schenkingen uit.’
De elf jaar ervaring leert dat het bijna nooit voorkomt dat de pot ‘leeg raakt’. ‘De uitkering duurt maximaal twee jaar en de eerste maand van arbeidsongeschiktheid is voor eigen risico. Het is heel overzichtelijk allemaal. Deelnemers die uittreden, krijgen het geld van hun broodfondsrekening dat niet is gebruikt, ook gewoon terug.’

Onderling vertrouwen

De constructie van het broodfonds staat of valt bij onderling vertrouwen. Zelfstandigen weten van elkaar dat ze niet bij het eerste de beste pijntje aan de bel trekken. Een controle door een arbo-arts of arbeidsdeskundige ontbreekt dan ook. ‘Ondernemers zijn volwassen, serieuze mensen. Er zijn jaarlijks ledenvergaderingen, waardoor de deelnemers elkaar ook kennen. Zie het als een vorm van sociale controle. Het bestuur heeft bovendien maandelijks contact met zieke deelnemers’, vertelt Schoenmaker.
Broodfondsen maken geen onderscheid in leeftijd of risicovolle beroepen. De inleg van een stratenmaker is gelijk aan

Een Vlaamse polis **die uitkeert in arbeid**

In Vlaanderen is de deelname aan verzekeringen tegen arbeidsongeschiktheid ongeveer gelijk aan die in Nederland. ‘Twintig procent verzekert zich tegen arbeidsongeschiktheid’, weet Ben Kusters, directeur bij de organisatie Werkers, de evenknie van de AB. Net als in Nederland staat ook in Vlaanderen de animo om zich te verzekeren onder druk. Kusters denkt dat verzekeren een sterk conjunctuurgevoelig onderwerp is. ‘Hoe lastiger de financiële positie van het bedrijf, des te minder ondernemers die zich verzekeren. Er zijn er zelfs die hun verzekering stopzetten bij een lage melkprijs.’
Kusters is in gesprek met de bank KBC om een gezamenlijk product in de markt te zetten. De bedoeling is te komen tot een verzekering die niet uitkeert in geld, maar in arbeid.

die van een journalist. Is dat niet vreemd? ‘Wij denken niet in risico’s. Zo werken verzekeraars, maar onze deelnemers vinden dat niet terecht. Dat leidt immers tot die torenhoge premies. Wij merken dat het om ziekten gaat die ons allemaal kunnen overkomen: kanker, hart- en vaatziekten, burn-outs. En nogmaals, je steunt elkaar maximaal twee jaar, het is dus afgebakend. De mensen gaan er heel solidair mee om’, weet Schoenmaker.
De schenkingen uit het broodfonds duren gemiddeld een half jaar. Vaak is een ondernemer na enkele maanden weer hersteld.
Het aantal melkveehouders dat is aangesloten bij een broodfonds is onbekend. ‘Er zitten zeker veehouders tussen, maar wij werken niet per branche. Ik denk dat het voor een melkveehouder wel rust kan geven als hij weet dat zijn vervangende arbeid bij ziekte kan worden betaald.’

AB als partner op korte termijn

Voor veel melkveehouders voelt het lidmaatschap van de Agrarische Bedrijfsverzorging (AB) ook als een vorm van verzekering tegen arbeidsongeschiktheid. Maar is dat ook zo? Nils den Besten is lid van de raad van commissarissen bij AB Midden-Nederland. Hij stelt klip en klaar dat het lidmaatschap bij AB niet hetzelfde is als een verzekering.

niveau	maandelijkse inleg (exclusief contributie)	maandelijkse schenking in geval van ziekte
1	33,75	750
2	45,00	1000
3	56,25	1250
4	67,50	1500
5	78,75	1750
6	90,00	2000
7	101,25	2250
8	112,50	2500

Tabel 2 – Inleg en uitkering bij een broodfonds (bron: broodfonds.nl)

‘Wij keren geen geld uit bij arbeidsongeschiktheid, wij leveren de noodzakelijke vervangende arbeid. Leden kunnen die arbeid inhuren tegen een gereduceerd tarief. Als je zaterdagavond je been breekt, heb je in eerste instantie niets aan geld. Je hebt iemand nodig die morgenochtend de koeien melkt.’
De keuze tussen een aov, broodfonds of de AB is geen kwestie van goed of fout. Elke situatie vraagt om maatwerk, stelt Den Besten. Hij ziet de AB als een partner om op korte termijn een acuut probleem op te vangen. Het bedrijf kan dan succesvol blijven doordraaien. Andere

Tabel 1 – Indicaties voor premie arbeidsongeschiktheidsverzekering van een melkveehouder (bron: Interpolis)

Maandpremie bij uitkering tot 67 jaar, verzekerd inkomen 25.000 euro

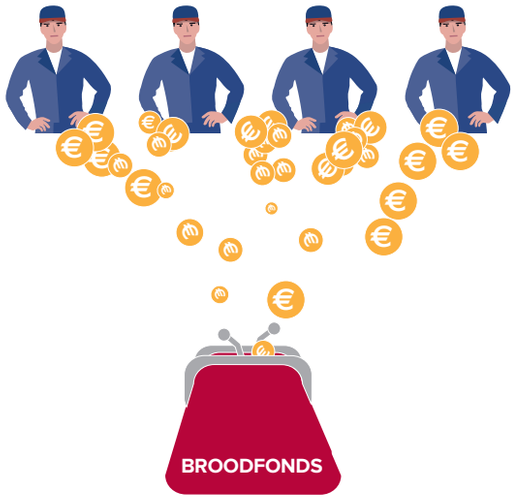
leeftijd	1 maand eigen risico
25 jaar	€ 85
45 jaar	€ 265

Maandpremie bij maximaal 5 jaar uitkering, verzekerd inkomen 25.000 euro

leeftijd	uitkering maximaal 5 jaar
25 jaar	€ 45
45 jaar	€ 115

Hoe werkt een **broodfonds?**

1 GROEP VEEHOUDERS STORT GELD IN FONDS

2 VEEHOUDER KRIJGT UITGEKEERD IN GEVAL VAN ZIEKTE/ONGEVAL

sectoren kijken soms met een jaloerse blik naar de manier waarop dat in de landbouw is geregeld, weet Den Besten. Wie langer dan twee jaar arbeidsongeschikt is, betaalt het volle pond bij de bedrijfsverzorging. Ook de uitkering uit een broodfonds stopt na die periode. Het argument om bij blijvende arbeidsongeschiktheid het bedrijf te verkopen biedt niet altijd soelaas.
Nils den Besten is zelf melkveehouder en koos rond de bedrijfsovername voor een aov. 'In die periode zitten melkveehouders doorgaans met een hoge schuld. Raak je dan blijvend arbeidsongeschikt, dan is het de vraag of er na verkoop voldoende overschiet om van te leven.'

In elk geval goed nadenken

Inmiddels heeft Den Besten de verzekering weer stopgezet. 'Ik vraag mezelf jaarlijks af wat ik doe bij arbeidsongeschiktheid, maak voortdurend een optelsom. Nu ik jonge kinderen heb, zie ik verkoop als beste oplossing bij permanente arbeidsongeschiktheid. Maar als de kinderen straks wat ouder zijn, dan kan het best zo zijn dat ik weer een aov afsluit. Die dient dan ter overbrugging tot het moment dat duidelijk is of er een opvolger klaarstaat.'
Veehouders die het risico na twee jaar willen afdekken, kunnen ook kiezen voor een combinatie van een broodfonds en een aov. Jan Veth wijst erop dat er polissen bestaan die pas gaan uitkeren na twee jaar. De premie van een dergelijke verzekering is dan fors lager. 'Er bestaan meerdere opties. Sommige klanten kiezen ervoor om maximaal vijf jaar uit te keren bij arbeidsongeschiktheid. Dat geeft ze een ruime periode om het bedrijf gunstig te kunnen verkopen, of om na te denken over manieren om het bedrijf in de familie te houden.'
Wat de uitkomst ook is, alle deskundigen raden melkveehouders aan om in elk geval goed na te denken over de vraag wat te doen bij arbeidsongeschiktheid. Biba Schoenmaker verwoordt het zo: 'Iedereen kiest zijn eigen oplossing. Soms heeft een partner voldoende inkomen, soms heeft een ondernemer zelf een groot bedrag opzijgezet. Als je er maar over nadenkt, want iedereen kan iets overkomen.' |

Geen verplichte aov in regeerakkoord

In het regeerakkoord van het nieuwe kabinet is geen verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering (aov) voor zzp'ers opgenomen. Onder de ruime definitie van het begrip zzp'er valt ook de agrarisch ondernemer. Werkgevers- en werknemersorganisaties waren met elkaar in gesprek over het verplicht stellen van een verzekering tegen arbeidsongeschiktheid. Volgens het CBS is 78 procent van de zelfstandigen niet aanvullend verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid. Hans Koehorst is blij dat de verplichte verzekering er niet komt. Hij is specialist sociaaleconomisch en fiscaal beleid bij LTO. 'Een melkveehouder is geen schilder. Als een boer arbeidsongeschikt raakt, dan springen familie of buren snel bij of schakelt hij de AB in. Zijn inkomen loopt gewoon door, voor die schilder is dat anders.' Elke verplichting is volgens Koehorst een inperking van het zelfstandig ondernemerschap. Waarmee hij niet wil zeggen dat het onverstandig is om een aov af te sluiten. 'Voor elke verzekering geldt dat je goed moet nagaan welk risico en welke schade je zelf kunt dragen. Hoe groter de financiele impact van een schade, des te verstandiger kan het zijn te verzekeren.'

Brood voor je **collega**

Raakt een zelfstandig ondernemer arbeidsongeschikt, dan raakt hij in veel gevallen zijn inkomen kwijt. Het broodfonds is een collectief van ondernemers die voor elkaar in de bres springen in tijden van nood. Veehouder Dirk Jan Stelling is zo'n ondernemer.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

Twee jaar geleden sloot Dirk Jan Stelling (54) zich aan bij een broodfonds. De vleesveehouder runt in De Bilt een multifunctioneel rundveebedrijf met een landwinkel, een zorgtak en een educatieprogramma voor schoolklassen. Het broodfonds is voor Stelling een manier om bij arbeidsongeschiktheid voor de korte termijn zeker te zijn van een inkomen.
Een broodfonds is een collectief van zelfstandigen die elkaar steunen bij arbeidsongeschiktheid. Het keert maximaal twee jaar lang uit. 'Als ik langer ben uitgeschakeld of chronisch ziek word, dan zullen we sowieso moeten schakelen met het bedrijf. Er ligt genoeg waarde onder het bedrijf, in dat geval ligt verkoop het meest voor de hand.'

Pijn in de linkerteen

Voorheen was Stelling verzekerd via een arbeidsongeschiktheidsverzekering (aov). De hoge premie was voor de veehouder aanleiding om die verzekering te annuleren. 'Ik was dan wel veertig jaar, maar betaalde voor een verzekerd jaarinkomen van 12.000 euro maandelijks tussen de 700 en 800 euro premie. Pas bij honderd procent arbeidsongeschiktheid keerde de verzekering uit en er gold een wachttijd van één jaar. Op een gegeven moment dacht ik: ik ben gekke Henkie niet, ik zoek een alternatief.'
Stelling voelt zich bij het broodfonds meer op z'n gemak. Als een deelnemer ziek wordt, schenken de overige deelnemers die ander z'n 'brood'. 'Vertrouwen is een belangrijke basis in het concept. Een arboarts komt er niet aan te pas. Maar de deelnemers zijn allemaal zelfstandigen. Als die pijn hebben in hun linkerteen, gaan ze niet in bed liggen om vervolgens drie opdrachten te laten lopen.'

Nooit een lege pot

Deelnemers aan het broodfonds kiezen zelf welk bedrag ze maandelijks inleggen. Hoe hoger de inleg, des te hoger de schenking bij arbeidsongeschiktheid. 'Ik heb gekozen voor een uitkering van 2000 euro per maand en betaal maandelijks 100 euro premie', zegt Stelling.
Elk broodfonds telt ongeveer veertig leden. Is de 'pot' dan nooit leeg? 'De ervaring is dat het goed gaat zolang er niet meer dan 4,5 procent van de deelnemers ziek is. Voor uitzonderlijke situaties is er een broodfondsalliantie opgericht waar tekorten mee worden aangevuld. Andere broodfondsen springen dan bij.' |

Middel om te **overleven**

Tot twee keer toe moest Peter Slagboom uit Leerbroek een beroep doen op zijn verzekering tegen arbeidsongeschiktheid. De melkveehouder koos al op jonge leeftijd voor een verzekering, waardoor de premie relatief gezien te overzien was.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

Zestien jaar geleden ging Peter Slagboom (35) als zzp'er aan de slag bij een loonbedrijf. Op advies van de bank besloot hij een arbeidsongeschiktheidsverzekering af te sluiten. 'Ik was toen negentien jaar en als je jong bent, is de premie nog laag. In die tijd kostte de verzekering mij ongeveer 1500 gulden per jaar', vertelt Peter. Elf jaar later werd de melkveehouder uit Leerbroek geveld door wondroos en deed hij een beroep op de verzekering. 'Toen was ik blij dat ik de verzekering had. Ik betaal de premie liever voor een ander, want ziek zijn is nooit een pretje, maar als je onverhoopt iets overkomt en je kunt de boerderij niet meer runnen, dan kun je toch een normaal leven blijven leiden. Deze verzekering keert uit tot je vijfenzestigste.'
Na een maand kreeg Peter bezoek van een medisch specialist. Hij beoordeelde de mate van arbeidsgeschiktheid en volgde het herstel. Drie maanden later kon Peter de draad weer oppakken. Maar hij moest het wel rustig aan doen. 'Pleeg geen roofbouw op je lichaam, anders zie ik je volgend jaar weer', waarschuwde de specialist.

AB nog belangrijker

Peter zit met zijn moeder Nel in maatschap en melkt nu 90 koeien op 50 hectare. Peter heeft niet alleen een arbeidsongeschiktheidsverzekering, maar hij is ook lid van de Agrarische Bedrijfsverzorging (AB). 'Die is in eerste instantie nog belangrijker. Dankzij de AB is er direct een melker die het werk overneemt. Het eerste jaar is dit tegen gereduceerd tarief. Het tweede jaar kost het iets meer, maar daarna moet je het volledige bedrag betalen.' Zijn partner Anita knikt: 'Dan is het prettig om de uitkering van de verzekering in te zetten om een deel van de AB mee te kunnen betalen.'

Opnieuw getroffen

Twee jaar na zijn ziekbed kreeg de veehouder het opnieuw voor de kiezen. Ditmaal werd hij getroffen door een hernia. 'Na de operatie heb ik zo'n beetje een jaar lang in de woonkamer geleefd.' Het was dezelfde medisch specialist die na een maand weer langskwam. '"Dit is wel heel snel", zei de man. Maar hij had wel door dat het een heel andere aandoening was dan de vorige', herinnert Peter zich. Hij raadt elke veehouder aan zich te verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid. 'Het is iets wat je overkomt. Van verzekeren word je niet rijk, het is een middel om te overleven.' |